

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Szemes Marianna pártfogó ügyvéd által képviselt felperes neve felperesnek az Országos Bírósági Hivatal Elnöki Titkárság Jogi Képviseleti Osztály (1363 Budapest, Pf. 24.;) által képviselt Fővárosi Törvényszék (1055 Budapest, Markó u. 27.) alperes ellen kártérítés iránt indult perében a Székesfehérvári Törvényszék 2012. április 13. napján kelt 25.P.21.867/2011/15. számú ítélete ellen az alperes által 16. és a felperes által 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, annak fejrészből a II-V. rendű felperesek feltüntetését mellőzi, a felperesnek a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való joga megsértésének megállapítására irányuló kereseti kérelmét elutasítja, egyebekben a per főtárgya tekintetében helybenhagyja.

A perköltségre vonatkozó rendelkezését azzal hagyja helyben, hogy a pártfogó ügyvéd díja a feleket azonos arányban terheli.

A le nem rótt fellebbezési illetékeket az állam viseli, a felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperes terhére esik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

A felperes módosított keresetében összesen 2.275.000 forint nem vagyoni kár megfizetésére kérte kötelezni az alperest a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése alapján, arra hivatkozással, hogy megsértette a kereset tárgyává tett eljárások ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát. A Fővárosi Bíróság előtt indult 19.P.24.413/2006. sz. eljárás kapcsán 600.000 forint, a 33.P.21.734/2008. sz. eljárás kapcsán 75.000 forint, a 19.P.21.934/2007. sz. eljárás kapcsán 300.000 forint, a 4.P.20.544/2006. sz. eljárás kapcsán 975.000 forint, a 33.P.22.900/2009. sz. eljárás kapcsán 125.000 forint, a Fővárosi Munkaügyi Bíróság előtt indult 17.M.6396/2005. sz. és 36.M.3628/2008. eljárás kapcsán 100-100.000 forint kártérítési igénye volt. Ugyanezen ténybeli alapon a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja alapján kérte a Ptk. 75. §-ának (1) bekezdésében és 76. §-ban szabályozott személyiségi joga megsértésének a megállapítását, valamint a Ptk. 84. § (1) bekezdésének b), c) és e) pontjaiban írt jogkövetkezmények alkalmazását. A b) pont alapján a jogsértő magatartástól eltiltást csak azokban az eljárásokban

kérte, amelyek még nem fejeződtek be. Kifejtette, hogy az alperes megsértette a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát azzal, hogy a keresetlevél megvizsgálására, az első és a folytatólagos tárgyalás kitűzésére vonatkozó törvényi határidőket {Pp. 125. § (1), (3) bekezdés, és 142. §} nem tartotta be, egyes eljárási cselekményeket nem az ésszerű időn belül foganatosított, a bizonyítási eljárás lefolytatása során a pervezetése az eljárás elhúzódásához vezetett és a mulasztások miatt jogkövetkezményeket nem alkalmazott {Pp. 114/A. § (2) bekezdés b) és c) pont}.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése nem alkalmazható azokban az esetekben, amikor az eljárás még nem fejeződött be, mert a per ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jog sérelme csak ezt követően vizsgálható. Vitatta a felperes által megjelölt intézkedési, kitűzési késedelmeket, illetőleg az egyéb eljárási cselekmények ésszerűtlen időtartam alatt történő elvégzését. Hivatkozott a hasonló ügyek eljárási időtartamára, a leterheltségére, a felperes közrehatására, valamint az egyes ügyekben bekövetkezett pervesztességére, amely kizárja jelen követelése megalapozottságát. Állította, hogy méltányos elégtételként a jogszabály nem vagyoni kár megtérítését teszi csak lehetővé, a Ptk. 84. §-ára alapított igények többsétyállás hiányában nem alkalmazhatóak. Mindkét jogalap {Pp. 2. § (3) bekezdés és Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pont} esetén a kár, a jogsérelem bizonyítása a Pp. 164. §-a értelmében a felperest terhelte, aki a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget figyelemmel arra is, hogy az Emberi Jogok Európai Bírósága (EJEB) más jogszabályok alapján jár el, ezért ítéletei a kár mértékének igazolására alkalmatlanok.

Az elsőfokú bíróság ítéletével megállapította, hogy az alperes a Fővárosi Bíróság előtt indult 19.P.24.413/2006., 33.P.21.734/2008., 19.P.21.934/2007., 4.P.20.544/2006. és 33.P.22.900/2009., valamint a Fővárosi Munkaügyi Bíróság előtt indult 17.M.6396/2005. és 36.M.3628/2008. szám alatti perekben megsértette az I. r. felperesnek a perek ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 1.000.000 forintot. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felek azonos arányban lettek pernyertesek és pervesztesek, az előlegezett perköltségeiket maguk viselik, a felperes pártfogó ügyvédjének díját, továbbá a le nem rótt első- és másodfokú illetéket pedig az állam viseli.

Határozatában a Pp. 2. § (3) bekezdésének értelmezése során az Alkotmány 7. §-ának (1) bekezdéséből, az Alaptörvény Q cikkének (2) bekezdéséből, a szerződések jogáról szóló 1969. évi május 23-án kelt Bécsi Szerződést kihirdető 1987. évi 12. törvényerejű rendelet 27. §-ából, és az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó kiegészítő jegyzőkönyvek alapján arra a következtetésre jutott, hogy a nemzetközi szerződések tartalma a magyar jog részévé vált, így az abban foglalt rendelkezések a bíróságokra is kötelezőek. Az EJEB állandó gyakorlata alapján a Római Egyezmény közvetlen hatályosulását megállapította, de azt nem, hogy a belső joggal szemben primátussal rendelkezne, mert az Európai Unióról szóló szerződés

6. Cikkének (2) és a (3) bekezdése folytán a Római Egyezmény az Unió jogrendjének részévé vált, de annak teljes körű ratifikációja a tagállamok részéről még nem történt meg. Az Európai Unióról szóló szerződés 6. Cikk (1) bekezdése alapító szerződés erejével ruházta föl az Európai Unió Alapjogi Chartáját, amelynek 51. Cikke azonban saját alkalmazási körét az Unió intézményeire, szerveire korlátozza, ezért az elsőfokú bíróság számára az nem volt megállapítható, hogy az Alapjogi Charta rendelkezéseit a nemzetközi jogot megelőzően kellene alkalmazni.

Az Egyezménynek a magyar jogforrási hierarchiában elfoglalt helyét azért vizsgálta, mert különbséget látott az Egyezményt kihirdető 1993. évi XXXI. törvény 6. Cikkében, valamint a Pp. 2. §-ában meghatározott feltételek között. Az ellentmondást nem tudta feloldani, mert az Egyezményt kihirdető törvény nem rendelkezik arról, hogy más törvényekhez képest magasabb rangja lenne. A korábbi és a későbbi szabályozás alapján az eltérés feloldására csak akkor látott volna lehetőséget, ha a későbbi jogszabályban a jogalkotó egyértelműen kifejezi azt a szándékát, hogy az Egyezménytől el kíván térni, ezzel szemben a deklarált célja éppen az volt, hogy a belső szabályozás a nemzetközi szerződésekkel összhangba kerüljön. A szűk nyelvtani értelmezés alapján az alperes álláspontját látta helyesebbnek, azonban az EJEB kialakult joggyakorlata alapján mégis azt az álláspontot fogadta el, hogy nem csupán a befejezett ügyekben vizsgálható a jogsértés, hanem az Egyezményben biztosított jogok tényleges és hatékony védelmének követelménye alapján az egyes elhúzódozó eljárási szakaszokban is megnyílik az igényérvényesítés lehetősége. A Pp. 2. §-ának ezt a kiterjesztő értelmezését a nemzetközi jog és a belső jog összhangjának biztosításával indokolta.

Az EJEB gyakorlatával összhangban a belső jog által biztosított jogorvoslati lehetőségek igénybevételét kötelezőnek találta, de elfogadta a felperes azon érvelését, hogy a Pp. 114/A. és 114/B. §-ai nem jelentenek hatékony jogorvoslati eszközt, ezért azokban az ügyekben is érdemben foglalkozott az elhúzódozás kérdésével, amelyekben a felperes nem terjesztett elő az eljárás elhúzódoása miatt kifogást.

Ezt követően vizsgálta, hogy az alperes a Pp.-nek az eljárási határidőkre vonatkozó szabályait {Pp. 95. § (1) bekezdés, 125. § (1) és (3) bekezdés, 142. § (1) és (2) bekezdés} betartotta-e, emellett értékelte az ügy bonyolultsági fokát, az érvényesített jog összetettségét, az iratanyag mennyiségét és azt, hogy mennyi idő szükséges objektíven a tényállás tisztázásához és jogilag megalapozott döntés hozatalához. E körben figyelembe vette, hogy mennyiben volt szükséges és hatékony az eljárás, voltak-e úgynevezett inaktív időszakok, a bíróság a szükséges kényszerítő eszközöket az eljárás elhúzódozásának megakadályozása érdekében alkalmazta-e vagy azoktól eltekintett, illetve a felperes hozzájárult-e magatartásával az eljárás elhúzódozásához.

A 19.P.24.413/2006. számú ügygel (1. tényállás) kapcsolatosan megállapította, hogy az alperes megsértette a 30 napon belüli intézkedés kötelezettségét, az első

tárgyalás kitűzése pedig 3 hónapos késedelemmel történt. Mulasztásként értékelte a végzések elleni fellebbezések felterjesztésének elmaradását, valamint azt, hogy a második és harmadik tárgyalás között indokolatlanul 8 hónap telt el. Az elhúzódás körében értékelte azt is, hogy a részítélet után az el nem bírált kereseti kérelmek tárgyában az eljárás nem folytatódott. Mindezek alapján megállapította, hogy az alperes indokolatlan késedelve ezen tényállás esetén összesen 27 hónap volt. A 33.P.21.734/2008. számú ügy (2. tényállás) esetén a tárgyalások kitűzése kapcsán összesen 3 hónap késedelmet rögzített. A 19.P.21.934/2007. számú ügy (4. tényállás) kapcsán szintén intézkedési és kitűzési késedelmeket állapított meg, amelyek folytán a tényleges 23 hónapos pertartamból 6 hónap volt a szükségtelen. Megállapította azt is, hogy az elsőfokú bíróság pervezetése nem volt hatékony, amely szintén hozzájárult az eljárás elhúzódásához. A 4.P.20.544/2007/2006. számú ügynél (7. tényállás) összességében 2 év 10 hónap volt az inaktív időszak. Az alperes a bizonyítási eljárás nem kellően hatékony lefolytatásával, valamint a per elhúzására irányuló magatartások szankcionálásának elmaradásával hozzájárult ahhoz, hogy közel 1 évig, 2006. november 30. és 2007. november 19. között érdemi ügyintézés nem történt, holott annak feltételei fennálltak. Az eljárás félbeszakadásának megállapítása miatt további 1 éves inaktív időszakot lehet figyelembe venni. A felperes a keresetét számos alkalommal kiterjesztette és ezáltal az eljárási cselekmények tervezhetősége, a pervezetés megnehezült, azonban a perbeli cselekményei, vagy mulasztásai a konkrét inaktív időszakkal, avagy a szükségtelen bizonyítással nem álltak összefüggésben. A 33.P.22.900/2009. számú ügynél (8. tényállás) az újralajstromozáshoz egy hónapra volt szükség. Ezt követően a tárgyalási késedelem 4 hónapban állapítható meg. A 17.M.6396/2005. számú perben (6. tényállás) a 17 hónap tényleges pertartamból 4 hónap inaktív időszak, a 36.M.3628/2008. számú perben (10. tényállás) pedig közel 4 hónapos késedelem állapítható meg az alperes terhére.

Az elsőfokú bíróság jogi indokolásában kifejtette, hogy sem az Egyezmény törvényben kihirdetett szövege (1993. évi XXXI. tv. 6. cikk), sem a Pp. 2. §-a nem tartalmaznak az érintett alanyi kört illetően olyan szűkítést, amely a jogvédelmet csak a pernyertes fél javára biztosítaná. A rendelkezések által védett, az ésszerű időn belüli tárgyaláshoz, illetve a per befejezéséhez fűződő alanyi jog tisztán eljárási tartalmú, még utalás szinten sem foglal magában anyagi jogi vonatkozást, nevezetesen a kereset vagy az ellenkérelem anyagi jogi megalapozottságát. Ennek az értelmezésnek felel meg az EJEB gyakorlata, amely a per egy szakaszának elhúzódása esetén, érdemi döntés hiányában is megállapíthatónak tartja az alapjog megsértését. Mindezek értelmében a pernyertesség nem feltétele a jogvédelemnek és nem bír jelentőséggel az ügy megítélése szempontjából az sem, hogy a fél esetlegesen elállt a keresetétől, ha az elálláskor a bíróság tárgyalási késedelve már jelentős.

A jogsértés szankcióját illetően a joggyakorlatot elemezve rámutatott az elsőfokú bíróság, hogy vitatott annak megítélése, hogy a Pp. 2. §-ában rögzített tisztességes eljáráshoz, illetve ésszerű időn belül való elbíráláshoz fűződő alkotmányos alapjog személyiségi jognak minősül-e. Kifejtette, hogy a kialakult hazai jogértelmezés

szerint a nem vagyoni károk alapja mindig valamilyen személyhez fűződő jog megsértése kell hogy legyen. Az EJB, amennyiben a jogsértés mértéke nem éri el azt a szintet, amely a vagyoni és nem vagyoni kártérítés megítélését lehetővé tenné, a felet ért sérelem kompenzálásaként elegendőnek tartja a jogsértés tényének a megállapítását, ugyanakkor az egyéb, Ptk. szerinti objektív jellegű szankciókat nem alkalmazza. Erre is figyelemmel az elsőfokú bíróság a Pp. 2. §-ának „Egyezménykonform” értelmezésével arra a következtetésre jutott, hogy az eljárás elhúzódása miatti jogsértés is személyiségi jogi sérelem jelleggel bír. Mivel a magyar jogrendben nincs olyan rendelkezés, amely a Pp. 2. §-a alá eső személyiségi jogsértés esetére a Ptk. 84. §-ban írt objektív szankciók alkalmazását kizárná, ezért a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontjára utalással a jogsértést megállapította, a további objektív jellegű jogkövetkezmények alkalmazását viszont alaptalannak találta és elutasította.

A nem vagyoni kár megállapításával kapcsolatban kifejtette, hogy vizsgálnia kellett ebben a körben az eljárás elhúzódásának pszichés hatásait, az eljáró bíróság magatartását, a jogsértés súlyát, tartamát, intenzitását, egyediségét, vagy ismétlődő jellegét, az eljárás kimenetelének jelentőségét, a sérelmet szenvedett fél magatartását. Rámutatott, hogy a felperes a keresetét pusztán az eljárás elhúzódásának tényére alapította, olyan tényállítást felhívás ellenére sem adott elő, amely a nem vagyoni kártérítés konkrét ténybeli alapját jelentené.

Az egy időben, vagy egymást követően folyó eljárások nagy számára, ezek szinte mindegyikében megállapítható elhúzódó eljárási cselekményekre, a felperes jogorvoslatainak eredménytelenségére, a munkaviszonyával, valamint rendőrségi előállításával kapcsolatos, ezért személyét, helyzetét, jövőbeli munkáját és közéleti szereplését közvetlen módon befolyásoló perekre, valamint az ügy egyéb körülményeire figyelemmel megállapíthatónak találta, hogy a felperesnél frusztráció, a jövőjének tervezésében való bizonytalanság érzése, az igazságszolgáltatásban való bizalom elvesztése következett be, és ezek a körülmények nem vagyoni kártérítésre adnak alapot.

A kár mértékének megállapításakor figyelembe vette, hogy a 2., 4., 8., 6., 10. számú tényállás szerinti eljárásokban ugyan a szükséges ügyintézési időhöz képest jelentős késedelem volt kimutatható, azonban ezek egyenként csupán néhány hónapos késedelmet jelentettek, amelyek önmagukban nem adtak volna alapot a nem vagyoni kártérítésre, legfeljebb a jogsértés megállapítására. Összességükben, az időbeli szoros kapcsolatokra, jellegükre figyelemmel, a felperes közszereplésével való szoros érintettségük okán viszont a jogsértés tényének megállapításán túl a kártérítési igényt is megalapozták. Az 1. és 7. számú eljárások ugyanakkor önmagukban is alapot adtak a kártérítésre. Ezen két per kapcsán - figyelembe véve azt is, hogy a felperes által hivatkozott EJB gyakorlat a 2000-es évek első felében egy évnyi elhúzódás esetén átlagosan 500 Eurot látott indokoltnak - 750.000 forint nem vagyoni kártérítést állapított meg. A 2., 4., 8., 6., 10. számú tényállásokat is mérlegelve pedig összesen 1.000.000 forintban határozta meg az alperesi marasztalás összegét.

A perköltség körében rögzítette, hogy a felek azonos részben bizonyultak pernyertesnek és pervesztesnek. Figyelembe véve, hogy a kereset kártérítésre irányult, amelynek megítélése a bíróság mérlegelésétől függött, a Pp. 81. § (1) bekezdésének II. fordulója alapján akként rendelkezett, hogy mindegyik fél viseli az elsőfokú és - a hatályon kívül helyezésekre figyelemmel - az ítélőtábla által megállapított korábbi másodfokú perköltségeket. A felperes pártfogó ügyvédjének díját az Állam viseli, mivel a bíróság részére teljes személyes költségmentességet engedélyezett.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes és az alperes is fellebbezést terjesztettek elő.

A felperes fellebbezése arra irányult, hogy az ítélőtábla az elsőfokú ítéletet változtassa meg, állapítsa meg, hogy az alperes megsértette a tisztességes eljáráshoz, valamint az emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogát, a kártérítés összegét pedig 7.250 Euronak megfelelő összegre emelje fel, és az alperest kötelezze 2010. február 21-től a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdésén alapuló késedelmi kamat, valamint perköltség fizetésére azzal a pontosítással, hogy a fenti összeget az I. rendű felperes részére köteles megfizetni.

Az elsőfokú bíróság által az egyes tényállásokban megállapított késedelem mértékét egy eset kivételével elfogadta. A 4. számú tényállásban álláspontja szerint számolási hiba történt, az első tárgyalás kitűzésénél ugyanis 4 és fél hónapos, a harmadik tárgyalás kitűzésénél 3 hónapos volt a késlekedés, ezt követően pedig további 3 és fél hónapos időveszteség is megállapításra került. Ezek együttesen az elsőfokú bíróság által figyelembe vett 6 hónappal szemben ténylegesen 11 hónapot tesznek ki. Rámutatott, hogy a XXI. század első évtizedének második felétől az EJEB 1.000 Euro/év sérelemdíjat állapít meg. Mivel az adott esetben az eljárás alapjául szolgáló késedelmek kivétel nélkül a fenti időszakra esnek, ezzel a tarifával kellett volna számolni. A sérelemdíj összege nem lehet kisebb, mint más országokban, hiszen az EJEB-hez fordulás jogalapját az is megteremti, ha a fél kap ugyan sérelemdíjat, de az lényegesen alacsonyabb, mint amennyi az EJEB gyakorlat alapján megilletné. Amennyiben az első fokon megítélt összeget a másodfokú bíróság helybenhagyná, úgy mindenképpen kénytelen lenne a különbözetért kérelemmel fordulni az EJEB-hez. Mindezek alátámasztásaként hivatkozott az elsőfokú eljárásban már csatolt, és a saját ügyeiben született EJEB határozatokra.

Kifejtette azt is, hogy az eljárások elhúzódásának személyiségi jogot sértő jellege a Legfelsőbb Bíróság korábbi és hivatkozott ítélezési gyakorlata alapján egyértelműen megállapítható. Ebben a kérdésben az elsőfokú bíróság helyes következtetésre jutott, amikor a személyiségi jogainak sérelmét megállapította, elfelejtette azonban rögzíteni azt az ítélet rendelkező részében is. Az adott esetben a jogsértés reparációja nyilvánvalóan nem volt lehetséges pusztán megállapítással, hanem indokolt és szükséges volt a nem vagyoni kártérítés megítélése. A személyiség szerkezetére tekintettel jelen esetben az eljárási késedelem egyúttal

személyiségi jogsértést is megvalósít, amely többlet tényállás a Pp. 2. §-ában foglalt tényállás mellett. A Pp. 2. §-a a személyiségi jogtól függetlenül is önálló jogalapot képez a kártérítési igényhez, és a (3) bekezdésben egyértelműen meghatározza a reparáció formáját is. A jogalkotó tehát egyértelművé tette, hogy ebben az esetben az indokolatlan késedelem mindenképpen kártérítéssel reparálható.

A jelen eljárás elhúzódására tekintettel terjesztette elő a követelését a törvényes mértékű kamat megfizetése tekintetében, amelynek kezdő időpontját 2010. február 21. napján jelölte meg az egyes perek jogerős befejeződésének dátumait alapul véve.

A perköltség körében kifejtette, hogy nagyobb részben pernyertes lett, mint azt az elsőfokú ítélet is megállapítja. A pernyertesség-pervesztesség arányánál nem csupán a kártérítési igényét kellett volna figyelembe venni, hanem a jogsértés megállapítására vonatkozó keresetet és a kereset jogalapját is. Utalt arra, hogy mind a hét tényállás tekintetében a követelésének jogalapja fennállt. Rámutatott, hogy a pártfogó ügyvéd díját fele részben az alperes köteles megfizetni.

Az alperes fellebbezése az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a kereset teljes elutasítására irányult. Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást nem vitatta, kifejtette azonban, hogy a kereset alapjául szolgáló perek többsége bonyolult, szerteágazó tényállású, jelentős bizonyítást igénylő ügy volt, amelyekben a felperes a keresetét többször módosította, bizonyítékainak előterjesztésével késlekedett, a bíróság felhívásait több esetben nem teljesítette határidőben. Az 1. és a 7. számú tényállások esetén a per elhúzódásához ilyen módon maga is nagymértékben hozzájárult.

A fellebbezési érvelés szerint egy per befejezésének ésszerű időtartama csak a jogvita tárgyát és természetét, valamint az eljárás lefolytatásának egyedi körülményeit is figyelembe véve határozható meg és a felperes által indított nagyszámú eljárás egyedi körülményei olyanok voltak, amelyek miatt nem állapítható meg, hogy azok befejezése nem a Pp. 2. § (1) bekezdése által megkívánt ésszerű időn belül történt. A fentieket meghaladóan az alperesi álláspont szerint az eljárások a 2., 4., 8. és 10. számú tényállások esetén nem is húzódtak el, illetve az egyes eljárási késedelmek önmagukban nem alapozzák meg a bíróság kártérítési felelősségét. A Fővárosi Ítéltáblának a korábbi részítéletben kifejtett álláspontjára utalva hivatkozott arra is, hogy a peresztés félnek az eljárás elhúzódása miatt sérelemdíj címén előterjesztett igénye nem lehet alapos. Fenntartotta azt az álláspontját, hogy a Pp. 2. §-ának (3) bekezdésére alapított igény csak jogerősen befejezett ügyekben érvényesíthető, de erre a jelen perben már nem hivatkozott, tekintettel arra, hogy az ítélet alapjául szolgáló eljárások már jogerősen befejeződtek.

Az elsőfokú ítélet Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontján alapuló megállapítását azért nem találta megalapozottnak, mert álláspontja szerint a bírósági eljárás ésszerű határidőn belül történő befejezéséhez való jog alapjog ugyan, azonban

személyiségi jognak nem minősíthető. Eljárási szabálysértésre való hivatkozással személyiségi jogsértés megállapítására csak többlettényállás esetén van lehetőség, a személy ellen irányuló közvetlen támadás hiányában az adott esetben erre nincs jogalap. A fentieket meghaladóan a Pp. 2. §-ának (1) bekezdésében foglaltak teljesítésének elmulasztása esetén a sérelmet szenvedett fél méltányos elégtételt biztosító kártérítésre tarthat igényt, vagyis a jogszabály egyértelműen meghatározza a védeni kívánt jogot, és az annak megsértése esetén járó szankciót. Téves logikai következtetéssel jutott tehát az elsőfokú bíróság arra az álláspontra, hogy a sérelemdíj nem vagyoni kártérítés jellegű természetére tekintettel a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése alapján járó kártérítés személyiségi jogsértés miatt illeti meg a sérelmet szenvedett felet.

Az alperesi álláspont szerint tévedett az elsőfokú bíróság a pernyertesség-pervesztesség arányának a meghatározásakor is, figyelemmel a 3.950.000 forint iránt előterjesztett kártérítési igényre, amelyet csak 1/4 részben talált megalapozottnak, és a Ptk. 84. § (1) bekezdés b), c), e) pontjára alapított keresetet pedig teljes egészében elutasította.

Az elsőfokú ítéletnek jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt az ítélőtábla a Pp. 228. §-ának (4) bekezdése alapján teljes terjedelmében vizsgálta felül.

A felperes fellebbezése kis részben - a pártfogó ügyvéd díjának viselésével kapcsolatosan -, az alperes fellebbezése pedig részben megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, érdemi döntésével és annak jogi indokolásával az ítélőtábla részben értett egyet az alábbiak szerint.

Az ítélőtábla elsődlegesen a felperes fellebbezésében foglaltakra is tekintettel rámutat, hogy az elsőfokú bíróság határozatának fejrészában K. L-t I. rendű felperesként jelölte meg és feltüntette a perben korábban eljáró II-V. rendű felpereseket. Utóbbiak keresetét azonban a Fővárosi Ítéltábla - az elsőfokú bíróság 25.P.22.432/2008/80. számú közbenső ítéletét részben megváltoztatva - elutasította. Ebből következően a folytatódó elsőfokú eljárás tárgya kizárólag K. L. felperesnek az alperes ellen előterjesztett kereseti kérelme volt. Erre tekintettel az ítélőtábla úgy rendelkezett, hogy az elsőfokú ítélet fejrészából a II-V. rendű felperesek feltüntetését mellőzi.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét részben találta megalapozottnak. Az ítéletében megállapított tényállást azonban a felek a fellebbezésükben foglaltak szerint nem vitatták. A felperes a 4. számú tényállás vonatkozásában jelezte, hogy ténylegesen 11 hónap volt az inaktív időszak hossza. Ezen észrevételének azonban a tényállás elfogadottsága tekintetében nem volt jelentősége, mert az elsőfokú bíróság a megjelölt eljárás esetén is részletesen elemezte az alperes tevékenységét a késedelem szempontjából, megállapításaival pedig a felperes lényegében egyetértett, csak számolási hibára utalt.

Az alperes a fellebbezésében általában hivatkozott arra, hogy a felperes közrehatott az eljárások elhúzódásában, ilyen közrehatást azonban csak az 1. és a 7. számú tényállások kapcsán jelölt meg. Az 1. számú tényállás tekintetében a keresetlevél hiányaira, a bizonyítékok késői előterjesztésére, illetőleg a kereset kiterjesztésére utalt. Ennek azonban azért nem volt jelentősége a perben, mert az elsőfokú bíróság a késedelem tényét az adott tényállás esetén alapvetően a tárgyalások kitűzésére vonatkozó határidők elmulasztása, a végzések elleni fellebbezések felterjesztésének elmaradása, illetve a részítélet után az eljárás folytatásának elmaradása miatt állapította meg, ezekre pedig a felperesi közrehatásként megjelölt magatartások, mulasztások nem voltak hatással. Ugyanez állapítható meg a 7. számú tényállásnál, amellyel kapcsolatosan az alperes szintén hivatkozott a hiánypótlásra szoruló keresetlevél előterjesztésére, a keresetmódosításokra, illetőleg a kereset kiterjesztésére. Ezek a felperesi magatartások az elsőfokú ítéletben megjelölt mulasztásokkal, a tanú meghallgatásával, a félbeszakadás megállapításával, illetőleg a kiegészítő ítélet meghozatalának szükségességével nem álltak összefüggésben, ezért nem értékelhetők a felperes terhére a perben.

Az alperes előadta azt is, hogy a 2., 4., 8. és 10. számú tényállások esetében objektíven nem állapítható meg az eljárás elhúzódása, ugyanakkor az elsőfokú bíróság a mulasztásokat, a késedelmes ügyintézészt a tényállásban rögzítette, a tényállást pedig az alperes helyesnek fogadta el, a fellebbezésében kifejezetten úgy nyilatkozott, hogy azt nem vitatja.

Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást saját határozata meghozatalánál is irányadónak tekintette.

A felperes a keresetét elsődlegesen a Pp. 2. §-ában foglaltakra alapította. Az ítéltábla maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság álláspontját, mely szerint a Pp. ezen szakasza nem csak a pernyertes fél javára biztosítja a jogvédelmet, ebben a körben csak utal az elsőfokú ítélet helyes indokaira, azokat megismételni nem kívánja. Helyesen állapította meg az elsőfokú bíróság azt is, hogy az eljáró bíróság a szervezési, anyagi, személyi, eszközellátottsági hiányaira, problémáira, leterheltségére nem hivatkozhat a keresettel szemben, a felelőssége objektív. Az alperes megalapozatlanul érvelt ezért a fellebbezésében is azzal, hogy a felperes nagy számú pert indított. Nem jelölt meg ugyanakkor olyan egyedi körülményeket, amelyeket az elsőfokú bíróság a késedelem megállapításánál nem vett figyelembe, illetve amelyek miatt a perek ésszerű időn belül való befejezése megállapítható lenne. Az alperes az elsőfokú eljárásban hivatkozott arra is, hogy csak az eljárás befejezése esetén nyílik lehetőség a kártérítési igény érvényesítésére. Ezt a kérdést azonban már nem kellett vizsgálni, mert a felek által sem vitatottan a kereset alapjául szolgáló perek időközben befejeződtek és hivatkozását az alperes nem tartotta fenn a másodfokú eljárásban.

A felek által elfogadott tényállás szerinti késedelmes eljárások folytán a fentiek értelmében a jogsértés bekövetkezett, amely miatt a felperes a keresetében a Pp. 2.

§-ának (3) bekezdése alapján kártérítést, továbbá a Ptk. 84. §-ának (1) bekezdése szerinti objektív jogkövetkezmények alkalmazását kérte. Az elsőfokú bíróság ebben a körben azzal érvelt, hogy a nem vagyoni károk alapja mindig valamilyen személyhez fűződő jog megsértése kell hogy legyen és a magyar jogrendben nincs olyan rendelkezés, amely a Pp. 2. §-a alá eső személyiségi jogsértés esetére a Ptk. 84. §-ában írt objektív szankciók alkalmazását kizárná. A jogsértés megállapításának ezért helye van, az objektív jellegű további jogkövetkezmények alkalmazásának viszont az EJEK gyakorlatát is figyelembe véve nincsen. Az ítéletábra azonban nem osztotta a fenti álláspontot, ugyanis a korábban már eseti döntésben (BDT2008.1811) is kifejtett véleménnyel ért egyet, mely szerint a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése önálló kártérítési felelősséget megállapító tényállás, amely a jogkövetkezményeket teljes körűen rendezi és csak a méltányos elégtételt biztosító kártérítés igénylését teszi lehetővé. A Ptk. 84. § (1) bekezdésében foglalt objektív szankciók alkalmazásának azért nincs helye, mert jelen esetben nem személyhez fűződő, hanem eljárási alapjog megsértéséről van szó. A személyhez fűződő jog jellemzője, hogy abszolút szerkezetű és mindenki köteles tiszteletben tartani. A perek ésszerű időn belüli befejezésének követelménye viszont a bíróságok számára állapít meg kötelezettséget, amelynek jogosultjai kizárólag az eljárásban résztvevő felek, azaz relatív szerkezetű viszonyrendszerrel van szó. Önmagában tehát az a körülmény, hogy a Pp. 2. §-ában meghatározott jog sérelme esetén a fél nem vagyoni kár megtérítésére tarthat igényt, nem alapozza meg a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a-d) pontjában meghatározott jogkövetkezmények alkalmazását. Csak megjegyzi az ítéletábra, hogy az elsőfokú bíróság is rámutatott arra, hogy az EJEK a megállapításon túlmenően egyéb objektív jellegű szankciókat nem alkalmaz. Ezen gyakorlat követése esetén azonban választ kéne adni arra a kérdésre is, hogy mi képezi az objektív jogkövetkezmények alkalmazhatósága közötti különbségtétel alapját, ezt a megkülönböztetést viszont a magyar jogrend nem teszi lehetővé. Mindezek alapján a Pp. 2. §-ának (3) bekezdése értelmében csak az volt vizsgálható a perben, hogy alapos-e a felperes méltányos elégtétel biztosítására irányuló kártérítési igénye, ezért az ítéletábra az elsőfokú ítéletnek a jogsértés megállapítására irányuló részét megváltoztatta, és a megállapításra irányuló kereseti kérelmet elutasította.

A kártérítés mértéke tekintetében az elsőfokú bíróság helyesen rögzítette az irányadó szempontokat és ezeket megfelelően, okszerűen, logikusan mérlegelte. A kár összegének meghatározásakor az egyes ügyek sajátosságait, a felperest ért sérelem hatását, nagyságát minden esetben önállóan kell értékelni, nincs egységes, a késedelmes időszak hosszához igazodó „tarifa”. A felperes megalapozatlanul hivatkozott ezért arra, hogy az EJEK gyakorlata az előző szempontoktól függetlenül alkalmazandó a magyar bíróságok által. Nem eredményezhette a kártérítés összegének felemelését az az érvelése sem, mely szerint az elsőfokú bíróság a 4. tényállás esetén számítási hibát vétett. A 2., 4., 6., 8., 10. számú tényállások tekintetében ugyanis a kártérítés összege nem az egyes inaktív időszakok hónapokban meghatározott hossza alapján került meghatározásra, hanem a késedelmek tényét és hatását együttesen értékelve állapított meg az elsőfokú bíróság 250.000 forintos kártérítést.

Az elsőfokú bíróság helyesen fejtette ki azt is, hogy a felperes a keresetét pusztán az eljárás elhúzódásának tényére alapította, olyan tényállítást felhívás ellenére sem adott elő, amely a személyiségi jogai megsértésének a megállapítását lehetővé tenné. Ebben a körben az ítéltábla csak utal az elsőfokú bíróság által is hivatkozott eseti döntésre (EBH2007.1598.), amely részletesen kifejtette, hogy a bíróság által elkövetett ügyintézési késedelem önmagában nem ad alapot a Ptk. 76. §-ában védett emberi méltóság sérelmének a megállapítására. A felperes nem tudott megjelölni és bizonyítani a perben olyan tény, amely alátámasztotta volna, hogy a személyisége lényegét alkotó tulajdonságok és ismérvek miatt nem tartotta be az alperes az őt terhelő eljárási szabályokat, illetve azokat kifejezetten a személyére tekintettel sértette meg. Ilyen, a felperes személye ellen irányuló közvetlen támadás hiányában pedig az emberi méltóság megsértésének megállapítására nincs lehetőség. Erre tekintettel az ítéltábla csak megjegyzi, hogy az elsőfokú eljárásban a felperes kifejezetten nem is jelölte meg azt a konkrét személyhez fűződő jogát, amelynek a vonatkozásában a jogsértés megállapítását és a további jogkövetkezmények alkalmazását kérte, vagyis nem volt határozott a kereseti kérelme ebben a körben.

Nem volt megalapozott a felperesnek a fellebbezésben előterjesztett kamat követelése sem. A Ptk. 360. § (1) bekezdése alapján, figyelemmel a Ptk. 301. § (1) bekezdésében foglaltakra is a károsult a kártérítéshez kapcsolódóan a károsodás bekövetkeztének időpontjától kezdődően követelhet késedelmi kamatot. Az elsőfokú bíróság azonban nem a károkozás, hanem az elbírálás idején érvényesülő ár- és értékviszonyok alapulvételével határozta meg a nem vagyoni kártérítés összegét, ezért az alperest a kamatfizetési kötelezettség is csak az elbírálás idejétől kezdődően terhelheti. Ilyen módon megvalósul a teljes reparáció, és egyúttal elkerülhető, hogy a károkozó olyan értékviszonyok alapján meghatározott kártérítés után fizessen késedelmi kamatot, amelyek a károkozás idején még nem léteztek.

A felperes fellebbezése érintette az elsőfokú ítéletnek a perköltségre vonatkozó rendelkezését is. Ezzel kapcsolatosan helyesen mutatott rá, hogy a kártérítésre irányuló keresetét az elsőfokú ítéletben foglaltakkal szemben nem 3.950.000 forint, hanem 2.275.000 forint iránt terjesztette elő. Az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatosan helytelenül rögzíti, hogy az 1. tényállás vonatkozásában 2.275.000 forint volt a követelése, mert ezzel kapcsolatosan 600.000 forint megfizetését kérte. Ugyanakkor ténylegesen 1.000.000 forint erejéig tekinthető pernyertesnek, ezt meghaladóan a kereseti kérelem elutasításra került. Figyelemmel arra is, hogy az alperes a perköltségre vonatkozó rendelkezéssel szemben kifejezett fellebbezést nem terjesztett elő, az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése értelmében a pernyertesség és a pervesztesség arányának a meghatározását elfogadta. A felperest képviselő pártfogó ügyvéd eljárására tekintettel ugyanakkor a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése értelmében a pártfogói díj viselésére vonatkozó rendelkezést a pernyertesség-pervesztesség arányára tekintettel pontosította.

Mindezek alapján az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta.

A felperes fellebbezése lényegében nem vezetett eredményre, az alperes fellebbezése pedig részben vezetett eredményre, de az alperes a másodfokú eljárással kapcsolatosan költségigényt nem terjesztett elő, ezért arról rendelkezni nem kellett. A felperes személyes költségmentessége, valamint az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési illetéket a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli. A fellebbezés eredménytelenségére tekintettel a felperes pártfogó ügyvédjének díja a felperes terhére esik. Ennek tényét az ítéltábla a Pp. 87. §-ának (2) bekezdése alapján csak megállapította, a díj összegéről és viseléséről a jog segítségnyújtó szolgálat fog határozni.

Budapest, 2013. január 16.

. Pestovics Ilona s.k.
a tanács elnöke

Dr. Sándor Ottó s.k.
Judit s.k.
előadó bíró

Dr. Bleier
bíró

A kiadmány hitelül:
tisztviselő